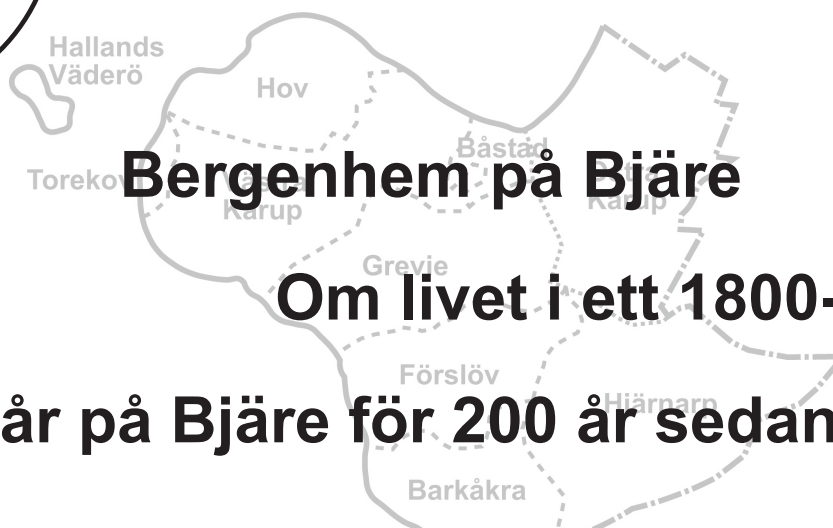

nummer 1 2018

Bergenheim på Bjäre

Om livet i ett 1800-talstorp

Trettio år på Bjäre för 200 år sedan

Bjäreanor

Bjäre Släktring

Föreningens lokal: Församlingshemmet, Hallavaravägen 8, 269 91 Båstad

Bjäre Släktring bildades den 23 januari 1964

Bankgiro 360-6688 • Medlemsavgift 200:-, Familjemedlem 100:-

Styrelse

Ordförande Kenneth Nilsson

Elestorpssvägen 131

269 91 Båstad

070-553 85 49

e-post: kenneth@bjarenet.com

Vice ordförande Bjarne Larsson

Svartbrödragatan 9, 264 35 Klippan

073-020 43 28

e-post: bjarne@bjareslaktring.org

Sekreterare Gun Pålsson

Tuvelyckans gård, Mellanvägen 176,

269 96 Båstad

0431-742 21

e-post: gun@bjareslaktring.org

Kassör Lena Källoff

Gamla Riksvägen 118, 269 96 Båstad

0708-13 15 95

e-post: kelloff@hotmail.com

Thommy Svensson

Värmdögatan 90, 257 33 Rydebäck

0703-14 79 04

e-post: thommy@bjareslaktring.org

Ove Johansson

Gamla Riksvägen 118, 269 96 Båstad

0709-18 17 52

e-post: ovej1948@hotmail.com

Redaktör Georg Ohlsson

Bäckvägen 6, 269 73 Förslöv

0431-43 17 81

e-post: georg@komtill.se

Christer Pettersson

Ingelstorpssvägen 161, 269 91 Båstad

0431-36 50 24

e-post:

christer.pettersson161@hotmail.com

Släktringen lånar ut

• avskrifter 10:-/månad

• böcker 10:-/månad

2

Möten och träffar

Vi finns i Församlingshemmet på Hallavaravägen 8, Hov.

• Årsmötet

är den andra måndagen i mars månad.

• Släktforskningens dag

inträffar varje år den tredje lördagen i januari.

Öppettider våren 2018

må 08 jan 18–21

on 17 jan 18–21

lö 20 jan 12–16 Släktforskningens dag

ti 30 jan 13.30–16.30

må 12 feb 18–21

on 28 feb 18–21

ti 06 mars 13.30–16.30

må 12 mars 19– Årsmöte

ti 20 mars 13.30–16.30

on 28 mars 18–21

må 09 april 18–21

on 18 april 18–21

ti 24 april 13.30–16.30

on 09 maj 18–21

må 14 maj 18–21

on 30 maj 18–21

må 11 juni 18–21

må 13 aug 13–17 Sommaröppet

Se även hemsidan för uppdaterad info. www.bjareslaktring.org

OBS! Veckodagarna och tiderna.

Bjäre Släktring har

• ett stort arkiv med avskrifter ur alla socknar i Bjärebygden, södra Halland m.m

• databaser på CD-Rom och i dator

• bibliotek med böcker från olika orter

• diverse antavlor

• licens till Arkiv Digital Online i lokalen

Föreningen är ansluten till

Bjäre Släktring är ansluten till **Sveriges Släktforskarförbund**. Sammanhållande organ för den svenska släktforskarörelsen för att gagna medlemmarnas intressen och öka förståelsen för släktforskningen som kulturfaktor, ideell rörelse och vetenskap.

Adress

Anderstorpssvägen 16

171 54 Solna

08-695 08 24

I SAMARBETE MED

NORDVÄSTSKÅNE

*Bjäre Släktrings lokaler,
Församlingshemmet i Hov.
Hallavaravägen 8*

Hemsidan

www.bjareslaktring.org

Webredaktör Bjarne Larsson

Svartbrödragatan 9, 264 35 Klippan

073-0204328

e-post: webredaktor@bjareslaktring.org

Bjäreanor

Medlemstidning med 2 nr/år.

I redaktionen: Ove Johansson, Bjarne Larsson, Kenneth Nilsson och Georg Ohlsson.

Ansvarig utgivare: Kenneth Nilsson.
Prod: Grafiska förmedlingen Gorgart, Förslöv 2017.

e-post: bjareanor@bjareslaktring.org

Släktforskarvänner!

Året börjar dra ihop sig och vi kan se bak på en händelserik period.

Den stora mässan under Släktforscardagarna i Halmstad var välbesökt och väl arrangerad. Vi är helt klart många som har fastnat för släktforskningens spännande värld. Det var även ett lysande tillfälle att köpa sig ett DNA-kit för att kunna utöka möjligheten att hitta släkt.

Vi firade Kullabygdens släktforskares 30-årsjubileum med god mat och duktiga föreläsare och nya kontakter knöts mellan nyfikna forskare.

Vi har haft Arkivens dag där några nya ansikten dök upp för att förhoppningsvis sluta sig till leden av oss som vill veta mer om vår härkomst.

På ett personligt plan har jag hittat ännu fler släktingar och det börjar bli många att hålla reda på. Nåja,

man håller naturligtvis inte reda på alla, men linjerna klarnar för varje person man kan hitta.

Mitt ursprung har visat sig vara av det gamla välkända konceptet att partnern, den hittade man genom hopp över "järed" och det blev vanligen så bra så.

Dock har förgreningarna efter dessa hopp lett till att slakten befolkade både våra närmaste grannländer och naturligtvis "Amerkat", ett helt normalt händelseförlopp för så många, många svenskar runt förra sekelskiftet.

Man kan undra hur många amerikaner vår svenska emigration har gett upphov till, men många miljoner är det i alla fall.

Beroende på intresse kommer vi kanske att dra igång en kurs i släktforskning under nästa år.

Nu lackar det mot jul och du har årets sista nummer av Bjäreanor i din hand. Jag hoppas att du hittar något intressant att sätta tändarna i.

Jag vill nu önska er alla en God Jul och ett Gott nytt år och en förhoppning att ni alla hittar massor av nya släktingar att leta information om.

Kenneth Nilsson, ordförande

Omslagsbilden

Finsbo 1:7,
Östra Karup socken.

Innehåll

Släktforskarvänner!

Kenneth Nilsson 3

Värmlandsslakten Bergenhem på Bjäre

Göran Svensson..... 4-7

I Nobel-tider

Gun Pålsson 7

Trettio år på Bjäre för 200 år sedan

Jan-Erik Mattsson 8-10

Föredrag om DNA i släktforskningen

Red. 10

Historiska annonser

Ove Johansson 11

Om livet i ett 1800-talstorp

Ove Johansson efter Ingela Frid..... 12-13

Tips om släktforskningskurs

Red. 13

Foton från Ängelholm

Bjarne Larssons bilder..... 14

Våra sponsorer

Red. 15

Redaktionellt m.m

Red...... 16

Värmlandssläkten Bergenhem på Bjäre

**Två fränder, båda militärer, flyttar till Skåne,
kvartermästare Erik Gustaf Bergenhem och hans brorson sergeant Carl Anders B**

Av Göran Svensson

Kvartermästare Erik Gustaf Bergenhem föddes 1775 4/12 i Stora Årsås i Segersta, Värmland, där hans fader Anders Håkansson, född 1740 8/6 i Dalby, död 1789 20/10 i Karlstad, var mönsterskrivare, gift med Kristina Apelqvist.

Kristina Apelqvist, född 1751 1/5, död 1819 27/11 i Karlstad, gifte sig 1770 i Kil med Anders Håkansson B. Kristinas far inspektor Gustaf Apelqvist, född 1723, var gift med Maria Thodin, och var först bosatt i Lökene i Kil men flyttade med sin familj till Västergård i Östra Ämtervik 1769 där Gustaf A dör 1776. Hustrun Maja Thodin dör i prästgården i By församling 1797 på Värmlandsnäs hos sin son kyrkoherden där Carl Magnus A.

Bergenhemsläkten kan följas långt tillbaka i tiden. Mönsterskrivaren, sedermera fänriken, Anders Håkansson, som var född 1740, räknade länsmannen i Fryksdalen Nils Botolfsson, 1588 ca-1657, som sin farfars farfar. Denne har betraktats som Bergenhemsläktens stamfar. Nils var gift med Abelona, död ca 1665, och som ansetts vara släktens stammor och varande dotter till Sunneprästen Petrus Jonæ, död 1623, vars gravhäll ligger i Sunne kyrkas mittgång. Gravhällen har besökts av många vallfärdande Bergenhemare från när och fjärran i tron att det skulle gälla en anfader. Denna myt är nog svår att slå hål på eftersom den är så accepterad världen över och "huggen i sten". Resor till Fryksdalen och besök i Sunne kyrka är något man bör uppleva men utan Petrus Jonæ som dragplåster. Ty Abelona var ingen Persdotter (se min artikel i "Värmlandsanor" 2016:3). Abelona är i stället dotter till Olof Nilsson som var nämndeman och sexman 1621-28, bosatt i Svineberg i Sunne och hennes patronymikon är således Olofsdotter. Abelonas svärfar, Nils Botolfssons far, har jag kunnat spåra vidare. Nils var son till Botolf Botolfsson, nämndeman 1623-35, gift med Ekshäradspästen Ericus Jonæ, (död 1588), dotter Anna Eriksdotter Elfdalia. Botolf Botolfssoni sin tur var son till Botolf Halvardsson, i livet 1610, fjärdingsman i Byn, Ekshärad 1579-80, nämndeman 1600 och 1608, gift med Karin Persdotter från Norra Branäs i Dalby, Värmland. Botolf H var son till Halvard Botolfsson i Byn Ekshärad, nämnd 1546. Denne blir då den hitintills äldste kände anfader för släkten Bergenhem och hans svärdotter Karin Persdotter den äldsta kända anmodern.

Erik Gustaf Bergenhem återfinns i flera socknar i Värmland då hans fader ofta bytte bostadsort. Familjen in-

flyttar till Allström i Alster socken 1785 från Boda socken och flyttar vidare till Karlstad 1787, fadern dör där 1789 och Erik Gustaf återfinns i husförhör där tillsammans med moder i början av 1790-talet, men är borta 1795. Finns i husförhör i Västra Karup, Skåne, 1811-16, står felaktigt född i Karlstad, hittas i generalmönstringsrullor av Bjäre härads eskvadron av Kungl Skånska Husar Regementet bl a 1814-32, exempel 1826 års mönstring, corporal, 51 år, 37 tjänsteår, har häst grå wallack, 10 år, 9 kvarter, 4 tum. Erik Gustaf var gift i Helsingborg 1812 4/12, "allt i laga ordning", med **Johanna Christina Beata Öhrquist**, född 1791 11/9 i Helsingborg, S:ta Maria, död 1828 20/4 i V Karup. Hon var dotter till husaren och vaktmästaren Samuel Hindrik Örqvist, f 1743, död S:ta Maria 1795 1/2, och hans hustru Maria Elisabet som heter Woxdorff vid deras gifte 1785 11/11 i Helsingborg, Woxdorff i några längder, men var född 1756 16/2 som dotter till tullskrivare Olof Möller och med stor säkerhet till dennes hustru Trägård. Möller var född 1725 14/8 i Laholm, son till Nils Möller och Margareta Sunnasdotter, var först visitör i Laholm, sedan tullskrivare i Helsingborg vid Kullaporten och Landtullen. Han var gift första gången i Laholm 1748 30/12 med "pigan" Elsa Maria Trägård, f 1720 7/2 i Ängelholm som dotter till ryttmästare Trägård. Möller och Trägård får mer än tio barn i Helsingborg, alla döda små, utom Maria Elisabet, f 1756. Hustrun Trägård dör i Helsingborg 1767 10/6. Möller gifter om sig ca 1768 med prästdottern Catharina Maria Corvin, född ca 1733 i Bårslöv, "inspektorskan", död 1813 17/12 i Malmö, Caroli. Paret fick tre barn i Helsingborg, alla döda små. Olof Möller blev senare tullskrivare i Malmö och dör 1803 8/2 i prästgården i Dalköpinge, i nuvarande Trelleborgs kommun. Dottern Maria Elisabet, f 1756, har uppenbarligen blivit fosterdotter till uppsyningsman Hans Woxdorff och dennes hustru Beatha, Benedicta, född Lybeck, och får fosterfaderns efternamn. Hans Woxdorff dör 1783 19/1, 59 år, Maria Elisabet finns som sjuttonåring hos dem i husförhör 1774 och står framöver som deras dotter, hennes födelsedatum stämmer också framgent från husförhör 1812. Hon dör 1830 7/2 i Helsingborg. Svärsönnen kvartermästare Erik Gustaf B, dör 1842 28/4 i Hov, Skåne. Forskning i Krigsarkivet ger följande upplysningar om honom:

1788 volontär vid Wermlands Fältjägare Bataljon, 1789 förare där, 1793-1800 vid Svea Garde, 1801-11 Livgardet till häst, korprals fullmakt 1810, från 1811 Skånska husarregementet, 1812 befördrad till kvartermästare, 1789 och 1790 varit kommenderad till gränspostering i Älvdalen

vid norska gränsen, 1805-06 bevistat fälttåget i Tyskland, Pommern, 1808 vid norska gränsen, varit med om skärmytsling, 1808-09 bevistat fälttåget i Finland, 1808 fått medalj för tapperhet i fält. Övervarit affären, slagen, vid Lokalax, Helsing 1808 28/8 (i Tövsala, NV Åbo, ingick i striderna om Åbo skärgård), slutstriderna mot ryssarna i Sävar 1809 19/8 och Ratan 1809 20/8 i Västerbotten och deltog i reträtten från Åland. 1813-1814 bevistat fälttågen i Tyskland och deltog i den allierade nordarmén som stred mot Napoleon vid slagen vid Grossbeeren 1813 23/8, i Leipzig i V Sachsen 1813 16-19/10, varit kanonbetäckning vid Dennewitz, 6/9 1813 (7 mil söder om Berlin).

Bergenheim skriver själv 1826 och 1834 bl a bevistat fälttåget i Finland, i Nåder erhållit Tapperhets Medalj, bevistat fälttågen i Tyskland, Hollstein och Nederländerna, Brabant samt affärerna vid Dennewitz, Leipzig och Bornhöft, (1813 7/12 vid Stralsund, sista gången svenskar och danskar drabbat samman i strid, och där en skvadron ur Skånska husarregementet bidrog till den svenska segern som betraktas som den sista riktiga kavalleristriden i arméns historia).

En broder till Erik Gustaf B är sergeant **Håkan Magnus Bergenheim**, född i Åleby, Sunne 1782 7/1. Dennes son **Carl Anders B**, 1812 27/3 i N Snöre Ekshärad, blir också militär och blir som sergeant bosatt i socknarna Förslöv och Västra Karup i Skåne.

Kvartermästare Erik Gustaf B hade en son **Erik Theodor Bergenheim**, f 1823 i Västra Karup, död 1903 i Kungsäter, lantbrukare i Harplinge, Halland. En trio syskon, barn till Erik Theodor gifte sig med en trio syskon, barn till Herman von Schéele, 1823-1875, även han lantbrukare i Harplinge.

Erik Theodors bror sergeanten **Anders Henrik Bergenheim**, 1819-1902, död i Hov i Skåne, gift 1840 med **Johanna Cecilia Olsson**, född 1817 i Landskrona som dotter till gästgivare Olsson och hans hustru Cecilia Persson, död i Hov 1889, hade fyra söner, Gustaf, f 1842-1884, Carl Oskar, 1846-1928, Erik Svante, 1848-1945, Bror Axel, 1861-1924, som utvandrade under 1870-talet från Hov till USA och antog där namnet Lybecker.

Sergeant Anders Henrik B, som föddes i Västra Karup, Skåne, 1819 31/3, (son till kvartermästaren Erik Gustaf B, 1775-1842) var först sergeant vid Skånska Husarregementet, Bjäre härads kompani, från ca 1845 arrendator på nr 2 i Hov, kom att i sitt andra gifte att ringväxla 1890 med **Christina Maria Bergenheim** i hennes andra gifte, f 1843 21/10 i Önnarp i Förslövs socken i Skåne, död 1905 20/4 i Hov, hon kom från Linköping 1890 till Hov, och var dotter till Anders Henrik B:s kusin sergeant till Carl Anders B som bodde på sergeantsbostället i Önnarp i Förslöv, född 1812 i Norra Snöre i Ekshärad. Den 1902 bortgångne sergeant Anders Henriks, nu nämnd Bergenheim, och första hustruns gravsten finns numera inmurad i kyrkogårdsmuren vid kyrkan i Hov. Se bild till höger.

Vuxna syskon till Erik Theodor och sergeant Anders Henrik, var Otto, 1821-1898, notarie, fanjunkare Skånska Husarreg, vistades tidvis i Amerika där hans hustru uppges ha dött, död hos sin syster Maria Elisabet då bosatt i Askome, Halland, hos dotter Alma. Maria Elisabet, 1825-1905, dör i Slöinge i Halland, hos sin dotter Alma. Maria Elisabet var gift 1846 i Västra Karup med handlaren i Båstad och Ängelholm Nils Petter Blixt, född 1822 24/1 i Hjarnarp, död 1867 25/6, son till korpralen Per Larsson Blixt och Johanna Frifeldt. Maria Elisabet och Blixt fick i Båstad barnen Petter Gustaf 1847 26/2, (till Halmstad 1861), Gerda Johanna Nathalia 1849 4/2, död i Halmstad 1912 26/10, Elida Maria 1851 16/4, död 1933 5/5 i Slöinge, och i Ängelholm föddes barnen Otto Anton 1853 21/3, död i Harplinge 1873, och Alma 1855 7/6. Änkan Maria Elisabet flyttar med fyra barn till Fjällalund Torp i Harplinge 1870, där fanns i Fjällaregården sedan tidigare hennes broder Erik Teodor. Kortvarigt finns hon 1779 i Morups socken. Maria Elisabets dotter Alma flyttade efter sin make Jonas Anderssons död 1898 5/9 i Askome till Slöinge, paret hade flera barn födda i Askome, Ester 1880, Ivar 1883, blev sjökaptan, omkom i fartygsolycka i Adriatiska havet i februari 1934, Ivar var gift 1914 med Annie Signhild Dagmar Engström från Almedals församling i Göteborg, Karin 1885 16/4, död 1947 3/2 i Okome, gift 1907 20/2 med Viktor Karlsson, 1883-1954, John 1889 17/7, död 1985 2/8 i Veddige, gift 1921 9/10 med Ethel Augusta Andersson, född i USA 1892 7/12, död i Veddige 1976

Foto: Göran Svensson

24/1, Gerda 1891, till Amerika 1910. Almas man Jonas Andersson var född 1834 7/12 och gift första gången med Carolina Holmqvist, född 1849.

Maria Elisabet Blixt, död 1905, och hennes barn Alma, död 1914, Gerda Johanna Natalia, död 1912 och Elida Maria, död 1933 vilar i samma grav på Slöinge kyrkogård.

Foto: Sten Andersson

En halvbroder till syskonen Anders Henrik, Otto, Erik Thedor och Maria Elisabet var blivande bokhållaren Alfred, 1836-1919, gift med Christina Johansson, 1847-1926, bosatta i Stockholm. Alfreds mor var faderns, kvartermästaren Erik Gustaf B, hushållerska Lovisa Johanna Borgström, f 1889 i Billinge. Hon finns 1850 i Önnarp hos Erik Gustafs brorson sergeant Carl Anders.

Anders Henrik B's, f 1819, andre svärfar och kusin var sergeant **Carl Anders B**, född 1812 27/3 i Norra Snöre, Ekshärad, vars farfar var ovannämde fänrik Anders B, gift med Kristina Apelqvist. Mellanledet är sergeant Håkan Magnus B, f 1782 7/1 i Åleby, Sunne, gift med Sara Maria Persdotter, född 1776 13/1 i Lysvik Värmland, ibland kallad Nilsdotter och Nilsson, som var faderns efternamn. Hon var dotter till kyrkvärden i Gällserud, Lysvik, Per Nilsson och prästdottern Brita Kajsa Wallbom, dotter till komministern i Lysvik Olof Wallbom. Att Håkan är svärson till Per Nilsson framgår av bouppteckning efter Per i Fryksdals nedre häradsrätt 1809 s. 239. Sara Maria kom att flytta till Skåne och återfinns 1836 på Karup no 2-3 där kvartermästare Erik Gustafs barn också bor, dennes son Anders Henrik står som innehavare. Sara Maria flyttar 1838 till sonen sergeant Carl Anders som med hustru **Laurentia** finns på Kronokvarterboställe nr 1, helt hemman, i Förslöv, där finns också sedan 1837 kortvarigt kvartermästaren Erik Gustaf.

Sergeant Carl Anders B flyttar från Önnarp på 1850-talet och övertar kusinen Anders Henriks ställe Karup 2-3 i Västr Karup, Carl Anders moder Sara Maria finns med och dör där 1856 26/9, "änka efter en fanjunkare i Werm-land". Sergeant Carl Anders' far var ju sergeant Håkan Magnus, f 1782, vilken var bror till ovannämnde kvartermästaren Erik Gustaf, född 1775, som var bosatt i Västra Karup och Hov.

Sergeant Carl Anders, som föddes 1812 i Ekshärad, kusin till Anders Henrik, född 1819, var gift 1839 med

Laurentia Bergström, född 1812 26/7 i Mörap, död 1884 1/3 i Västra Karup, dotter till Ludvig Bergström, född 1779 1/2 i Kropp, död 1849 18/11 i Östra Karup, och Christina Lundström, född 1790 6/9 i Finsbo, Ö Karup, död 1861 20/4, gifta 1811 9/9 i Ö Karup. Ludvig var son till inspektör Gunnar Bergström, 1734-1793, och Kiersti Månsdotter i Långastorp, senare Vasatorp, 1737-1831. Ludvig står 1812 som gästgivare i Mörap men flyttar med familjen snart till Östra Karup och får sitt andra barn där 1814 och står 1816 som arrendator Karup no 1 i Östra Karup, där svärfadern Daniel Lundström också var gästgivare. Daniel, född ca 1763 i Småland, dör 1830 18/6, hustrun sedan 1790 heter Ingar Lena Pålsdotter, född 1764 29/10 i Finsbo, död 1837 21/10. Carl Anders bodde 1831 hos sin farbror i V Karup, kvartermästaren Erik Gustaf, 1875-1842, och flyttar därifrån till Dearp no 2 i Hov. I generalmönstringsrulla Skånska Husarregementet 1741 finns Carl Anders bland befälet vid Bjäre härads skvadron, sergeant, 30 år, 9 1/2 tjänsteår, sergeantbostället Önnarp. I samma rulla kusinen Anders Henrik, 22 år, 7 tjänsteår, fanjunkarbostället Västra Karup. Båda kusinerna är med i rulla 1844 vid mönstringen i Ljungby Hed. Vid mönstringen 1853 i Herrevads kloster har Carl Anders intagit kusinen Anders Henriks plats och står på fanjunkarbostället i V Karup. I rullan 1859 står Carl Anders kvar på samma ställe. Carl Anders' hustru Laurentia, född Bergström, dör 1884 1/3 hos sin dotter Lovisa Charlotta och mågen styrman Joel Berndtsson på Karup no 1-2 i V Karup.

Sergeant Carl Anders B, f 1812, d 1860 15/3 på Karup no 2-3 Västra Karup, (son till serg Håkan Magnus B, f 1782), bodde bland annat på militärbostället i Önnarp i Förslöv, hade dottern Maria, 1843-1905, som kom att i sitt andra gifte äkta sin fars kusin sergeant Anders Henrik, 1819-1902, i dennes andra gifte, Maria var första gången gift med handlaren Magnus Martinsson, född i Laholm 1842. De var bland annat bosatta i V Sönnarslöv och V Sallerup/Eslöv. Paret fick två barn i Hallaröd. Per Anders Hugo, 1871-1926, kallade sig Martinsson Bergenheim, styckjunkare i Kristianstad garnison, död i Sörby, g 1903 med Ida Olsson, 1875-1912, de fick två barn Bergenheim, Oscar Bernhard Hugo, f 1904, död i Stoby 1966, och Ida Marta Maria, f 1905, död 1988 i Ängelholm. Styckjunkarens syster var Elida Eleonora 1869-1923. Hon flyttade till Amerika och gifte sig 1894 med smeden Axel Nordström, 1863-1900, de fick två söner födda 1895 och 1900 i Chicago, Axel dör 1900 i Amerika och Elida Eleonora återvänder till Sverige och Helsingborg och gifter om sig med förste mannens bror plåtslagarmästare Otto Nordström, 1869-1954. De fick två barn i Helsingborg. Elida Eleonora flyttar med man och två barn, ett från vardera giftet, till Kristine församling i Göteborg 1914. Bröderna Nordström var födda i Hörja som söner till smeden där Nils Nordström och hans hustru Elna Jönsdotter.

Sergeant Carl Anders B i Önnarp hade flera barn, Haqvin född 1837, sjöman, sägs vara gift 1880 i England med Rosalia von Waeyneberg, född 1855 i Belgien, deras dotter Sidonia Elisabet f 1876 i Antwerpen skall 1897 ha gift sig

i Chicago med en norrman, (källa Magnus Persson, Anbytarforum). En broder till Haqvin var Ludvig, 1841-1910, kustvaktare och tulluppsyningsman i Halmstad, gift med Botilda Olsson, f 1842 i Salomonhög, Grevie, död 1927 i Halmstad, de hade fem barn födda i Halmstad tiden 1872-1882, Carl Wilhelm, Haqvin Teodor, Efrosyne Karolina, Efrosyne Teresia och Erik Ludvig. En dotter till sergeant Carl Anders B var Amanda, född 1846 i Önnarp, flyttade 1871 till Danmark, systern Hilda född 1849 gifte sig 1874 i V Sallerup med Axel Johan Olsson, f 1849 i Hammarlunda, skräddare och fabrikör, paret utvandrade med tre barn Elida Laurentia, Julius Hilding, Hugo Folke från Trelleborg till USA 1881. Ytterligare en i syskonskaran Bergenhem var Lovisa Charlotta, 1853-1930, gifte sig 1876 i Horsens, Danmark med styrman Joel Berndtsson, född 1850 i Bokenäs, de hade fem barn födda i Danmark och Västra Karup, Carl 1876, Alma 1878, Maria 1879, Joel 1884, Pål 1889. Joel den äldre flyttade till Amerika från Västra Karup 1888, hustrun med barn återfinns i Helsingborg från 1889, hon dör där 1930 14/5.

Några kändisar bland Bergenhemare är Erik Johan, 1759-1816, president i Vasa hovrätt, Finland, adlad Bergenheim 1812, och dennes son Edvard, 1798-1884, som under 35 år var ärkebiskop i Åbo ärkestift och vars porträtt återfinns bland annat på ett finländskt frimärke. Erik Johan B, hovrättspresidenten, var son till kyrkoherden i Tösse, Dalsland, Jonas B, 1704-1773, och dennes hustru Helena Catharina Hedberg, 1721-1898. Jonas' farfars far var Nils Botolfsson gift med Abelona Olofsdotter.

Bland nutida kändisar finns den finländske ishockeyspelaren Sean Bergenheim, som bland annat spelat för New York Islanders och Frölunda HC och med i Finlands VM-silver 2007.

Min familjs koppling till Bergenhem går via Anna Catarina Bergenhem, f 1796 i Trankil, gift 1831 med sedermera komministern i Frykerud Nils Ahlin, f 1804

i Tvetå, död 1878 i Frykerud, Värmland. Anna Catarina dör 1883 i Uppered, Skållerud, Dalsland, hos sin son Per Adolf, kamrer vid Dalslands kanal. Kyrkan i Skållerud med sina vackra takmålningar har högt besöksvärde. Anna Catarina var dotter till komministern i Åmål, Jacob Bergenhem, f 1744 i Ånimskog, död 1819 i Åmål, hans hustru Johanna Lovisa Carlberg, f 1761 i N Råda, Värmland, död 1858 i Kil hos sin dotter och svärson vilka år 1859 flyttade till Frykerud. Hennes fäderne leder bland annat till släkten Traneus och till brukspatronen i Sunnemo och borgmästaren i Karlstad Johan Börjesson och till dennes konkurrent Johan Karlström, brukspatron i Uddeholm. Johanna Lovisas moderne leder bland annat till släkten Törne och till värmländska prästsläkter som Kjellin och Högvall. Anna Catharinas far Åmålsprästen Jacob Bergenhem, f 1744, var son till kyrkoherden i Tösse Jonas, 1704-1773, och Helena Catharina Hedberg, som ju också var föräldrar till hovrättspresidenten i Vasa i Finland, Erik Johan som jag nämnt tidigare. Helena Catharina Hedbergs morfar var gästgivaren i Lunden, Ånimskog, Dalsland, Anders Månsson Wall, död 1738, vars imponerande gravhäll finns att beskåda i Ånimskogs kyrka.

Anna Chatarina Bergenhems och Nils Ahlins dotter Johanna Maria, 1832-1918, gift med Gustaf T Lundgren hade en son Bengt Lundgren, 1857-1921, ingenjör, som byggde upp Kiruna samhälle i samband med gruvstarten. Bengt gifte sig med Eva Wennerström från Haparanda, de hade en dotter Ingrid, 1889-1978, sjukgymnast, deltog i svenska olympiatruppen vid OS i Stockholm 1912, gift med riksbankschefen Ivar Rooth 1888-1972. Detta par blir farmor respektive farfar till min hustru Helena.

Författaren Göran Svensson har tidigare publicerat två artiklar om Bergenhem i medlemstidningen för Värmlands Släktforskar-förening "Värmlandsanor" 2016 nr 3 och 4. I nr 3 hittar man ytterligare information om de äldsta Bergenhemleden med angivande av källor; nr 4 överensstämmer i stora delar med artikel ovan.

I Nobel-tider

Av Gun Pålsson

1865 köpte Alfred Nobel Vintervikens gård vid Mälaren. Denna var belägen i en smal dalgång mellan höga skog-bevuxna berg vid Mälarens strand och mellan två uddar. Här anlade Nitroglycerin AB sin explosiva tillverkning av nitroglycerin.

Redan första året tillverkades 16 000 kg nitroglycerin, sk. sprängolja. Det mesta skall ha använts till att göra en tunnel i Katarinaberget i Stockholm. 1866 uppfanns dynamiten av Nobel, som var mer lätthanterlig.

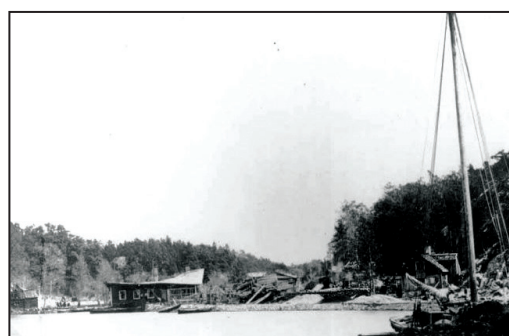
Två stora sprängolyckor skedde 1868, då 14 personer sprängdes till döds och 1874, då 12 personer omkom, varav två 14-åriga flickor och flera ytterligare tonåringar

En av flickorna var, Ida Charlotta Danielsdotter, född 1860 i Skärstad socken i Jönköpings län. Hon var dotter till fära-herden Johannes Danielsson och hans hustru Johanna Persdotter på Lyckås gård. De hade fyra barn, varav Ida var den yngsta. Johanna avlider 1865 och Ida skickas till Stockholm.

Här tappar jag bort Ida, redan i mitten av 1990-talet. Men, nu när Arkiv Digital lagt ut sök-

bart material 1860-1920, så fann jag Ida igen. Hon bor hos sin faster Gustafva (som jag också tappat bort vid flytt till Stockholmstrakten) och hennes man i Stockholm. Ida växer upp och konfirmeras 1874 och får anställning i presshuset i Vinterviken. Hon börjar sin anställning den 25 maj och det blir Idas sista dag i livet. Ida och 11 olyckskamrater begravs i Brännkyrka den 30 maj 1874.

Min farfar Otto, föddes 1876 i Johannes Danielssons andra äktenskap med Elisabet Appelkvist, som var kusin till Ida Charlotta.

Trettio år på Bjäre för 200 år sedan

Många kan spåra sina rötter hundratals år tillbaka på Bjäre. Huvudpersonerna i denna redovisning, paret Johanna Klemetsdotter Blåberg och Anders Munkberg, bodde på Bjäre cirka trettio år, först cirka tio år i Böske, sedan cirka 20 år i Drängstorp, innan de 1830 flyttade med sin familj till Hishult i södra Halland. Inget i kyrkböckerna visar att Johanna och Anders hade rötter på Bjäre, men det finns en del som tyder på att Johanna kanske ändå hade det.

Under alla tider har några tvingats flytta för att kunna överleva eller för få ett bättre liv. Även de som endast har bott en kortare tid i en bygd, är en del av bygdens historia.

Detta är vårt bidrag till Bjäres historia och det bygger på släktforskning gjord av oss, Anita Gunnarsson, Eva Johansson och Jan-Erik Mattsson. Vi är ättlingar i 5-6 led till Johanna och Anders. Viktiga bidrag har lämnats av Dagmar Manneback och Gun Pålsson, välkända för alla med intresse för släktforskning om Bjäre.

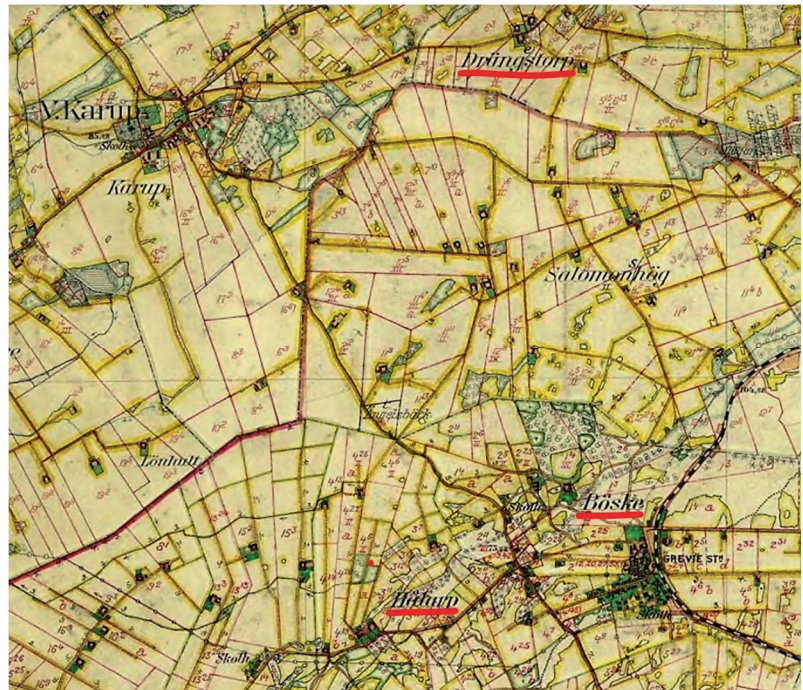
Till Bjäre omkring år 1800

Johanna och Anders var inte födda på Bjäre. Anders föddes och växte upp i Tåstarp där hans mor hade sina rötter. Hans fars anor kan spåras tillbaka till 1600-talet på Söderåsen.

Om Johannas anor vet vi nästan inget. Vi har endast lyckats finna vigselnotisen för hennes föräldrar och hennes egen dopnotis. I Landskrona slotts församling vigdes den 24 juni 1779 *"handtlangaren vid artilleriet härstädes ... Klemet Blåberg och pigan gudfruktiga och beskedliga Petronella Åckerblad"*¹. Knappt tre månader senare, *"Den 16de september föddes handtlangaren Klemet Blåbergs och dess hustrus Petronella Åckerblads lilla dotter som den 18 ejusdem Christnades och blef i dopet kallad Johanna"*².

Fadern, Klemet Blåberg, var alltså soldat vid kungliga artilleriet som var förlagt till Landskrona garnison. "Hantlangare" var en befattning vid artilleriet där varje kanon betjänades av fyra hantlangare. Till skillnad från indelta soldater, som hade ett soldattorp som bostad och för sin försörjning, var artillerister anställda och bodde på garnisonen. Därför finns Klemet och Petronellas vigsel och Johannas dop noterade i Landskronas slotts församling.

Det borde finnas någon mer notering i Landskrona slotts församlings kyrkböcker, men efter vigsel- och dopnotiserna har vi inte hittat något där om Klemet, Petronella eller Johanna, förutom i en sammanställning av födda 1778-1796 sorterade på faderns efternamn³.

Johanna och Anders med familj bodde först i Böske i Grevie socken, sedan i Drängstorp i Västra Karups socken. Den stora skillnaden mellan kartan från 1920-talet och hur det såg ut när Johanna och Anders bodde där 100 år tidigare, är järnvägen med Grevie station sydost om Böske. (karta: Lantmäteriet)

Där finns ingen mer än Johanna noterad som barn till Blåberg. Klemet och Petronella fick alltså inte fler barn noterade i Landskrona slotts församling under den tiden. Ingen av dem finns noterade som döda under tiden 1779-1800. De kan ha flyttat kort efter 1779. Kanske slutade Klemet vid artilleriet eller så fick hans kompani uppdrag någon annanstans i samband med ett krig mot Danmark och Ryssland som Gustav III hade provocerat fram⁴.

Vi vet alltså inte vart Klemet och Petronella tog vägen eller när de dog. Inte heller när de kom till Landskrona eller varifrån. Klemet Blåberg finns inte i Centrala soldatregistret eller i någon av alla de mönstringsrullor från Landskrona garnison som finns bevarade i Arkiv-Digitala samlings.

Johanna noteras ibland som Blåberg, ibland som Klemetsdotter, med olika stavning. Första noteringen som vi har hittat efter hennes dopnotis är från april 1799 i Grevie sockens kyrkböcker, dvs. nästan 20 år senare. Då begravdes *"April 14, Dejan Johanna Klemmeds doters dödfödda son i Hålarp"*⁵. Vi har inte hittat när Johanna flyttade till Hålarp, hur länge hon hade bott där eller om hon tidigare bott någon annanstans i Grevie socken. Hon verkar inte finnas i Grevie sockens husförhörslängder åren före 1799.

Drygt två år senare, den 1 augusti 1801, vigs *"Reserve Rytaren Anders Munkberg från Hjernarps Sokn samt Pigan Johanna Blåberg från Böske Hus"*⁶. Hon har alltså flyttat från Hålarp till grannbyn Böske.

⁴ Mats Gustafsson – Bondesamhällets omvandling i Nordvästskåne. Bjärehalvöns agrara utveckling under 1700-talet och 1800-talet. KSLA. 2006 (ISBN 91-85205-27-3), sid 30

⁵ Grevie C:2 (1749-1828)

⁶ Grevie C:2 (1749-1828), sid 767

¹ Landskrona slotts församling C:1 (1778-1831), sid 3

² Landskrona slotts församling C:1 (1778-1831), sid 14

³ Landskrona slotts församling C:1 (1778-1831), sid 400 och 410

Böske år 1829. Förutom de två kringbyggda gårdarna fanns några mindre hus. Ett av dem bör ha varit Böske Hus där Johanna bodde när hon vigdes med Anders Munkberg. Vägen mellan Grevie kyrka och Västra Karup syns till vänster i bilden. (karta: Lantmäteriet)

Johanna och Anders bosatte sig i Böske, en by med två gårdar och några mindre hus. Där föddes deras tre första barn. Först dottern Kersti, den 30 april 1803⁷. Sedan två söner, 1805⁸ och 1808⁹. Båda döptes till Hans Petter, men dog som spädbarn.

Anders var enligt Centrala soldatregistret antagen som indelt soldat på olika soldattorp; 1804 på Gånarp 1 i Tåstarp socken, 1812 på Södra Hallands båtsmanskompani, oklart vilken socken och vilket torp, och 1813 på Gånarp 1 i Tåstarp igen. Troligen var det befattningar som medgav att familjen bodde kvar i Böske respektive Drängstorp. Indelta soldater hade ofta även ett civilt yrke som hantverkare, t ex som smed, skomakare eller skräddare. Anders står ibland noterad som skräddare och en av hans söner, Hans Petter, blev senare sockenskräddare i Våxtorps socken. Troligen överlever familjen på tillfälliga arbeten i grannskapet.

Anders far, Helge Assarsson Munkberg, var också soldat och blev antagen till Skånska Husarregementet 1767, med placering på soldattorpet Tåstarp 2¹⁰.

Senast 1810 flyttade familjen till Drängstorp i Västra Karup socken, 3-4 km norr om Böske. Där föddes den 12 september 1810¹¹ dottern Helena Kristina, men hon dog efter en vecka, och 1812¹² en dödfödd son. Den 16 juli 1815, fick de en son som döptes till Hans Petter¹³. Han uppnådde vuxen ålder.

I Drängstorp fick Johanna och Anders ytterligare två döttrar, Anna Kristina, år 1818¹⁴, och Laurentia Petronella, år 1821¹⁵. Här fick dessutom deras äldsta dotter, Kersti, tre barn med okända fäder, Kristina 1825¹⁶ som dog 1826¹⁷, Christoffer 1827¹⁸ och Karl Petter 1828¹⁹ som dog 1829²⁰.

Flytt från Bjäre till Hishults socken i södra Halland

Den 23 november 1830 flyttade Johanna och Anders, med de barn och barnbarn som var i livet, till Oxhult i Hishults socken. Familjen uppgavs bestå av ”Husmannen Anders Munkberg, hustrun Johanna Klemedsdotter, sonen Hans Petter, dotern Anna, Dottern Petronella, dottern Kirstin och hennes Oäkta son Christopher, flyttade från Vestra Karup til Pipehuset vid Oxhult med betyg af den 23 Nov. 1830 från Nibelius. NB Dottern Anna utan antecknad ålder i betyget.”²¹. ”Pipehuset” (Pipmakarhuset) var ett hus där tjänstefolk till major Ekenstéen i Oxhult bodde.

Anders dog ett och ett halvt år efter att familjen flyttat till Oxhult. Han noteras som avliden den 1 maj 1832 i byn Ågård i Hishults socken²², innan han fyllt 52 år, men i dödsnotisen står felaktigt att han är 56 år. Det framgår inte om fler i familjen hade flyttat till dottern Kersti, som då bodde i Ågård och som blivit änka efter Sven Olsson.

Vi vet inte vart Johanna tog vägen och när hon dog. Hennes yngsta dotter Laurentia Petronella flyttade redan 1831 till Våxtorps socken, kanske för att hennes mor, Johanna, hade dött och de andra inte kunde försörja henne.

Fattigdom – hög barnadödlighet

Familjen hade aldrig någon egen gård utan bodde i torp eller andra små stugor. Innan Johanna gifte sig med Anders var hon ”deja”, dvs. mjölkerska. Annars verkar ingen ha varit piga eller dräng på någon gård. Troligen tog de tillfälliga arbeten för sin försörjning.

Det finns ingen uppgift om att de fick ”rättighet” att gå runt och tigga, men de hörde nog till skaran av fattiga. Fattigdom drabbade framförallt spädbarn och ofödda barn.

Johanna födde nio barn, varav fem var dödfödda eller dog som spädbarn. En dotter vet vi blev 17 år, men vi har inte hittat några senare uppgifter om henne. Övriga tre barn blev 30, 38 respektive 50 år gamla.

Av Johannas och Anders 15 barnbarn dog sju innan de var ett år gamla och ett innan det var tre år. Endast sju uppnådde vuxen ålder.

Däremot var överlevnaden högre för Johannas och Anders barnbarns barn. Dotterdottern Anna Stina fick fem barn av vilka ett blev 14 år och de andra mellan 80 och 87 år gamla. Dottersonen Magnus fick sju barn som blev mellan 68 och 92 år. Sondottern Lusse, som själv blev 99 år, fick fem barn. Två av dem dog i skarlakansfeber när de var 3 respektive 6 år, men de andra blev mellan 78 och 88 år. Sondottern Johanna fick fyra barn som blev 60, 70, 82 och 93 år gamla. Däremot gick det inte så bra för dottersonen Christoffers sju barn. Alla dog innan de blev 10 år gamla.

7 Grevie C:2 (1749-1828), sid 381

8 Grevie C:2 (1749-1828) sid 399

9 Grevie C:2 (1749-1828) sid 415

10 Centrala Soldatregistret, www.soldatreg.se/sok-soldat/

11 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 152

12 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 160

13 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 175

14 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 189

15 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 201

16 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 226

17 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 60

18 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 232

19 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 238

20 Västra Karup C:4 (1793-1854) bild 67

21 Hishult C:3 (1798-1860) sid 643

22 Hishult C:3 (1798-1860) sid 325

Hade Johanna DNA från Bjäre?

I Böske bodde en Klemed Pålsson som var vittne då Johanna Klemetsdotter Blåbergs och Anders Munkbergs första barn, Kersti, döptes. Kan denne Klemed Pålsson, född den 8 juni 1760 i Böske, vara Johannas far, dvs. den Klemet Blåberg, som var artillerist i Landskrona? Det som talar emot är att han i så fall var endast 19 år när Johanna föddes. Dessutom står han noterad som ”dräng”, dvs. ogift, när han år 1796 gifter sig med en Chiersti Svensdotter. Det som trots allt talar för att Klemet Blåberg och Klemed Pålsson kan vara samma person är några indicier.

1. Klemed Pålsson finns noterad som född och bosatt i Böske, men enligt Dagmar Mannebäck (email 2016-12-18) saknas han i mantalslängden 1780, som skrevs i november 1779. Han finns där igen 1781. Det talar för att han var borta från Böske 1779, dvs. det år Johanna blev till och föddes i Landskrona.
2. Enligt **Family Tree DNA** är Dagmar Mannebäck och Jan-Erik avlägsna släktingar. Vi har inte hittat någon annan rimlig koppling än via Klemed Pålsson (1760-1819), som är en av Dagmars anfäder och alltså kanske far till Johanna Klemetsdotter Blåberg, som är Jan-Eriks mormors mormors mormor.
3. Jan-Erik är också ”DNA-släkting” till ett kusinbarn till Dagmar. Han är inte ättling till Klemed Pålsson (1760-1819), men till hans farfar Klemed Pålsson (1679 - 1776). Ja, det fanns många Klemed på Bjäre.
4. Vid en närmare granskning i programmet **Autosomal DNA Segment Analyzer (ADSA)** av vilka segment i Jan-Eriks kromosomer som är gemensamma med Dagmars och/eller hennes kusinbarn, så visar sig ett ”DNA-släktskap” (ICW = in common with) även mellan dem och Anita Gunnarsson (medförfattare till denna redovisning) och hennes syskon, som också har analyserat sitt DNA hos Family Tree DNA. De är ättlingar till Johanna, men vi har inte hittat något ”kyrkboks-släktskap” mellan dem och Dagmar eller hennes kusinbarn, däremot alltså ett konstaterat ”DNA-släktskap”. ”DNA-släktskapet” gäller för segment i sammanlagt 17 av Jan-Eriks kromosompar.

5. Eva Johansson, medförfattare till denna redovisning och även hon ättling till Johanna, har analyserat sitt DNA hos **Ancestry**. Ett av de första resultaten visade släktskap mellan Eva och amerikanska ättlingar till Klemed Pålsson (1679-1776), dvs. farfar till Klemed Pålsson (1760-1819).

Det finns alltså genom DNA-tester ett konstaterat släktskap mellan å ena sidan Dagmar och hennes kusinbarn och å andra sidan Jan-Erik, Eva samt Anita och hennes syskon. Detta släktskap kan naturligtvis gå via någon annan än Klemed Pålsson (1760-1819), men i så fall någon nära släkting till honom. DNA-släktskapet bevisar alltså inte att de gemensamma DNA-segmenten kommer från just honom, däremot är det ett starkt indicium för att Johanna var nära släkt med honom och hade anor på Bjäre.

Hur skulle Klemed Pålsson från Greve kunna ha blivit far till Johanna som föddes i Landskrona? Kanske så här. Om han var ”hantlangare” på artilleriregementet i Landskrona kan han ha träffat Petronella Åkerblad där. De vigdes mindre än tre månader innan Johanna föddes i september 1779. Det var alltså ingen planerad graviditet. Efter noteringarna 1779 om vigseln och Johannas födelse har vi inte hittat något om Klemet och Petronella i kyrkoböckerna för Landskrona slottsförsamling, dit regementet hörde. Petronella kan ha dött eller lämnat Klemet.

Om det är Klemed från Böske, så flyttar han tillbaka till Böske i Greve socken senast 1781 och gifter sig där 1796 med Chiersti Svensdotter. Att han skrivs som ”dräng”, dvs. tidigare ogift, kan bero på att äktenskapet med Petronella Åkerblad i Landskrona, drygt 17 år tidigare, inte var känt av prästen i Greve.

Mer om Klemet Pålssons anor och ättlingar finns i Dagmar Mannebäcks intressanta bok **Neta Paulina med anor i Bjäre** (ISBN 978-91-633-0406-4).

Föredrag om DNA i släktforskningen av Lena Sohlberg-Wagner under Släktforskningens dag lördagen 20 januari 2018 i Båstad (se notis på baksidan)

Lena Sohlberg Wagner kommer att tala om möjligheter med släktforskning med DNA som komplement till övrig släktforskning.

Lena är distriktsläkare i Höör, administratör för Facebookgruppen DNA-anor, samt invald i SSGG, Svenska Sällskapet för Genetisk Genealogi. En släktforskande allmänt historieintresserad fd journalist, som blev

intresserad av DNA-tester och vad det kan ge för extra information. Hon kommer att beskriva hur DNA-testning går till, hur resultatet kan se ut och vilken information det kan ge. Hon kommer även att berätta lite om ett par resor till USA som hon gjorde 2017 med deltagande i ett par olika konferenser, möte med släktingar och besök i gamla svenskbygder.

Lokalthistoriska annonser

Ove Johanssons avfotograferingar ur Agneta Tegholms arkiv.

Annonserna är från lokala företagare anno 1939.

Observera att eventuella företagens utbud eller erbjudande ej längre gäller.

J. A. NILSSONS
Smides- och Cykelaffär
Slättaryd — Ramsjöstrand — Telefon 49
Smidesarbeten, Cykelreparationer, Rörledningsarbeten.
Försäljer Cyklar, Gummi och tillbehör

KEMIKALIEHANDELN, FOLKE KJELLANDER
TEL. 92 FÖRSLÖVSHOLM TEL. 92
Färger, Oljor, Fernissor, Penslar. Tapeter i moderna mönster.
Kameror och Fotoartiklar. Framkallning och Kopiering utföres.
Radioapparater & tillbehör. Radioreparationer och laddning av batterier. Tavlor emottages för inramning. Moderna lister alltid på lager.

Jean Hedbergs Bilstation
Förlövsholm Telefon 93
REKOMMENDERAS

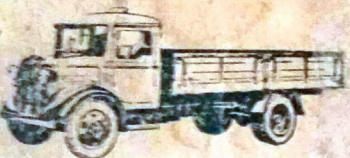
Arvid Olsson, Förlövsholm
Tel. 24 EL. INSTALLATIONSÄFFÄR Tel. 24
Utför alla slag av El. anlägg. & reparationer.
Försäljer Armatur, El. apparater och motorer m. m.

Edvin Anderssons Bilstation
Förlövsholm Tel. Bil 33
BILSKJUTSAR dygnet om mot lägsta taxa
Dagskörningar efter överenskommelse.

Ring
Tel. 33

Martin Hanssons
Lastbilsåkeri & Vedaffär
V. Karup Telefon 19
Utför alla slags **Godstransporter**
och **Djurtransporter**. Flyttningar
m. m. med större och mindre bilar.
Låg taxa.

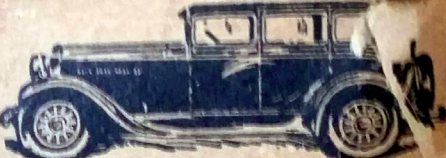

Elofssons Bilåkeri
Vejbyslätt Tel. 17
Större och mindre **Lastbilar** för alla slags
Godstransporter
Bilskjutsar med Personbil
dygnet om - **Lägsta taxa**

A. PÅLSSONS CYKELÄFFÄR & REPARATIONSVERKSTAD, Vejby, Vejbyslätt. Telefon 56
Försäljer **Monark & Cyklon** m. fl. välkända märken samt **GUMMI** och alla sorters **RESERVDLAR**. Reparationer utföres noggrant.
ALLT TILL LÄGSTA MÖJLIGA PRISER.

Ebbe Perssons
Bilstation — Hjälmarp
Tel. 45

Bilskjutsar dygnet om mot lägsta taxa med 7-sig vagn
Dagskörningar efter överenskommelse.

GUNNAR BRANDT
Kött- & Charkuteriaffär — Vejbystrand
— Telefon Vejbyslätt 64 a —
Tillhandahåller dagligen prima
Kött-, Fläsk- och Charkuterivaror av Skånska
Andelsslakteriers
välkända tillverkningar.
Stor sortering i
Ost och Konserver m. m.
Ring och varorna hemsändas
Regelbunden utkörning med bilar
alla dagar utom måndagar.

Om livet i ett 1800-talstorp

Av Ove Johansson efter Ingela Frid

I den kända "Torparvisan" sjunger Sven Ingvars att "Jag är torpare jag och jag har det så bra." Torparen som levde för 200 år sedan hade nog inte hållit med oss om det.

Låt oss titta tillbaka lite på den verklighet som rådde då. Bara att födas kunde vara livsfarligt men på 1800-talet hade sockenstämman i varje fall anställt en utexaminerad barnmorska. När den obligatoriska smittkoppsvaccineringen infördes 1818 ökade chansen rejält att överleva de första barnåren.

Att döpas var inte bara en självklarhet utan till och med ett tvång. Dessutom gällde det att komma iväg snabbt till prästen med barnet. Den urgamla kyrkolagen krävde att dopet skulle ske inom 8 dagar annars drabbades föräldrarna av böter. Men redan år 1864 utsträcktes tiden till 6 veckor.

Vilka namn fick barnen då? Tittar man i kyrkoböckerna finner man att då som nu fanns trender både i tid och rum. Som ett exempel ser man att i Göingesocknarna Vånga och Oppmanna finns det på 1800-talet många flickor som döpts till Olu. Strax intill i socknarna Örkered och Glimåkra finner man nästan inga Olu, däremot många Sissa. Under slutet av detta sekel börjar engelska namn som Jenny, Amanda och Bernhard att dyka upp i födelse- och dopböckerna. Något efternamn fick barnen egentligen inte utan det angavs vem de var barn till. Flickan Elna? Vilken Elna? Jo, hon som var dotter till Rasmus. Alltså: Elna Rasmus Dotter. Detta namnsystem kallas *patronymikon*.

Dock har högre skick i samhället, som prästsläkter och adel redan haft släktnamn långt tidigare i historien, Men det är inte förrän i slutet av 1800-talet, först i städerna och sedan även på landsbygden som vi börjar se att familjenamnen stabiliseras i alla samhällsklasser.

Myten om de stora barnkullarna... stämmer den?

Raskens Ida som födde barn efter barn i det lilla soldattorpet, fanns hon? Svaret på denna fråga är otvetydigt: Ja.

På den tiden var barn ett skydd mot en fattig och ensam ålderdom. En form av pensionsförsäkring skulle man krasst kunna kalla det. Barnlöshet var en stor sorg, både mänskligt och ekonomiskt. Men samtidigt fick den stora familjen många munnar att mätta. Så länge barnen var små var det tungt då de inte kunde bidra till försörjningen.

Hushållet kunde också bestå av flera generationer. Husförhörlängden visar ofta att en förälder till en av makarna flyttat in, då han eller hon blivit änkling eller änka.

Stackars det barn vars mor var ogift. Att vara född "oäkta" satte sin prägel på hela barnets liv, från vaggan till graven. Den ogifta modern och hennes oäkta barn hade mycket lägre status än gifta mödrar och deras barn. Som det inte var nog med det så var lagen inte heller lika för barnen.

I dag har vi svårt att förstå varför barn straffades för föräldrarnas försyndelse. En förklaring är föreställningen att den som föddes utanför lagens gräns och växte upp under omoraliska omständigheter, aldrig kunde förväntas lära sig det som krävdes för att bli helt betrodd i samhällets ögon. Därför fick oäktingar aldrig, ens i vuxen ålder, någonsin samma rättigheter som barn födda inom äktenskapet.

Dessutom var vissa yrken stängda för dem, däribland många hantverk. Oäktingar särbehandlades i lagen långt in på 1900-talet. Barndomen varade inte så länge som i våra dagar. Kanske upp till 7-årsåldern. Därefter började arbetslivet så smått med sysslor som barnen kunde klara av, som att valla djur och att hjälpa till med hushållsarbete. Även små barns händer behövdes i arbetet för familjens överlevnad.

Här visas ett typiskt exempel på ett torp från tiden som artikeln berättar om.

Är gräset för högt?

Nej, det är inte särskilt högt.

Torpet på bilden, som heter Sanden stod på ofri grund i byns utkant, är en del av Timmele miniby. Minibyn ligger strax öster om kyrkan i Timmele (Ulricehamns kommun) och är uppförd av Timmele By Byalag i skala 1:10.

Byn är skapad efter gamla dokument om hur Timmele By såg ut före laga skiftet 1880 – 1884, dvs då ett antal gårdar blev flyttade till anvisade marker utanför bykärnan.

Det var mycket stor skillnad på fattiga och rika

på 1800-talet så de påkostade bondebrölloppen som man läser om gällde knappast torparna. I torpen var det snarare fråga om att ta på sig det bästa man hade i klädväg, kanske lånade kläder och gifta sig när arbetet medgav en ledig stund.

Jul och nyårshelgen var en populär brölloppstid. Då fanns ingenting att göra i jordbruket och det fanns som mest mat i huset.

År 1842 kom *folkskolestadgan*. Den var ett initiativ av den skånske riksdagsmannen Nils Månsson i Skumparp, i de trakter där inget skolhus fanns åkte läraren, som ofta var socknens klockare, runt och undervisade barnen.

Torparpojken Truls Truedsson växte upp i Vesslarps by i Glimåkra socken på 1800-talet. Han har beskrivit hur barnen satt uppradade på pinnar som hönor i ett hönshus i den provisoriska undervisningslokalen.

Konfirmationen var porten till vuxenlivet. Precis som i dag var det dags för konfirmation när man var i 15 års åldern. Den skedde på traditionellt lutheransk vis med ett förhör på katekesen och den bibliska historien.

Förhöret skedde ofta i november, då det fanns ledig tid efter skörden. Då konfirmationen var avklarad betraktades den unga mannen eller kvinnan som vuxen och förväntades arbeta för fullt.

Äktenskapet var ett ganska givet mål. Kvinnan fick gifta sig vid 15 års ålder under nästan hela 1800-talet. Det var först i slutet av seklet som kvinnans minimiålder för äktenskap höjdes till 17 år.

Mannen måste ha fyllt 18 år för att få lov att gifta sig. Ofta hittade man sin blivande partner nästgårds.

Äktenskapshinder på den tiden kunde vara att paret tidigare haft ett otrohetsförhållande med varandra. Då fick de inte gifta sig, trots att de sedermera skilt sig från sina tidigare partners.

Fram till 1870 måste kvinnans giftoman lämna skriftligt tillstånd till äktenskapet. Det var hennes förmyndare, dvs, fadern och om han inte var i livet kunde hennes mor (om hon inte gift om sig) träda in som giftoman.

Samhällsekonomin var uppbyggd kring familjen och om man inte gifte sig och skaffade barn stod man utanför det

sociala skydds nätet. Förr eller senare blev drängen eller pigan för gammal för att arbeta och då återstod bara fattighuset för de som inte hade familj att lita till.

Då konfirmationen var avklarad var det dags att börja tjäna sitt eget levebröd fullt ut. Första tjänstgöringen som dräng eller piga var ofta i en närbelägen gård under några år. Kanske gjorde man några byten av arbetsgivare under resans gång. Efter några år gifte man sig och skaffade ett eget torp om något fanns ledigt. Detta kom att bli den vanliga "karriärvägen" för en torpare.

Drängar och pigor flyttade ofta.

De anställdes för ett år i taget och när det året gått var det dags att förnya kontraktet eller byta arbetsgivare. Något som alltid skedde vid Mickelsmäss, i månadsskiftet oktober-november.

Lönen för drängar och pigor var inte fet och arbetsgivaren förfogade över deras krafter som han ville. Detta behöver inte betyda att alla husbönder var elaka. Ryktet om de "dåliga" gårdarna spred sig och där drängar och pigor behandlades illa ville ingen stanna längre än nödvändigt. Det betydde i sin tur att dessa husbönder fick svårt att skaffa arbetskraft.

En torpare är någon som har *dispositionsrätt* över ett torp, *betalar arrende i form av dagsverken på huvudgården eller med kontanta medel. De bestämmelser som reglerar förhållandet mellan torparen och huvudgården fastställs i ett torpkontrakt.*

Efter skiftet i början av 1800-talet växte klyftan mellan markägarna och de obesuttna. Då det var dags för sådd, skörd och andra krävande moment behövdes många händer i de allt större gårdarna, där bondens egen familj inte räckte till. Torpsystemet var ett sätt för storjordbruken att garanteras arbetskraft vid behov. Även arrendatorgårdar kunde förfoga över ett torp.

Det är alltså inte byggnadens läge eller storlek som avgör om det räknas som ett torp, utan dess status i skatterullorna. Eftersom torparen inte var markägare var han inte skattepliktig. Han hade heller ingen rösträtt i sockenstämman.

Slut på del 1.

— Invecklade släktförhållanden. Drottning Victoria af England är kusin till hertiginnan af Teck (mormor till den nye tronföljaren, det Yorkska hertigparets son). Följaktligen äro prinsen af Wales och hans sonhustru, hertiginnan af York, kusiner i andra led, „sysslingar“; men därmed är också den nyfödde prinsen kusin i tredje led, „trämänning“, med sin egen far, hertigen af York.

Efter det hos oss rådande vidsträckt bruket af titlarna „farbror“, „kusin“ o. s. v. kan den lille prinsen således kalla sin egen far kusin, sin farfar morbror, sin mor faster (hon är kusin till hans farfar), sin mormor moster (hon är kusin till hans farfars mor); får han sysskon, kunna barnen kalla hvarandra farbror och faster! Hertigen af York kan kalla sin gemål faster.

Ur: Tidningen Tammerfors, 27/07 1894

Släktforskarkurs

Bjäre Släktring planerar att arrangera en släktforskarkurs.

Är du intresserad?

Hör av dig till någon i styrelsen (se kontaktuppgifter på sidan 2).

Startdatum är inte bestämt ännu men meddelas efter beslut på hemsidan www.bjareslaktring.org samt personligen till dig som visat intresse.

Foton från Ängelholm

Bilder ur Bjarne Larssons samlingar.

Fler konfirmations- kort?

Jag söker konfirmationskort
från hela Bjäre.

Hör av er och berätta vad ni har
till Thommy Svensson
thommy@bjareslaktring.se
0703-14 79 04

Våra sponsorer gör det möjligt att ge ut Bjäreanor

www.nordberghs.se

Nordberghs Maskin & Transport AB

Vår maskin- och entreprenadverksamhet utför de flesta förekommande mark och anläggningsarbeten samt uthyrning av schakt och anläggningsmaskiner.

PLÅTSLAGAREN

HÅKANS SERVICE

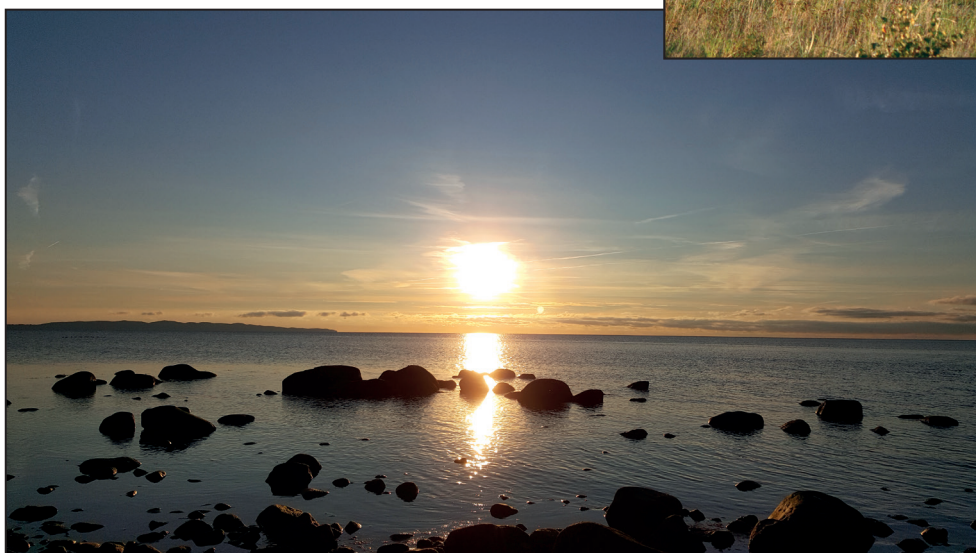

Hallandsvägen 19 · 269 32 Båstad
 070-586 88 72 · 0431-727 10
 e-post: h.service@swipnet.se

Bjärebilder

Foto: Georg Olsson och
Anne Olsson Dahlgren

Samtliga bilder är fotograferade vid Vistorps hamn

Bilden ovan:
Vy över Ängelsbäcksstrand och Segelstorpsstrand.

Bilden uppe till vänster:
Djurliv på Yttre Gryteskär. Svanshall syns på andra sidan Skälderviken.

Bilden till vänster:
Solnedgång med Kullabergs spets.

**Porto
betalt**

Sverige

Returadress:
Georg Ohlsson
Bäckvägen 6
269 73 FÖRSLÖV

B Föreningsbrev

Lämna Er e-post adress

till Lena Källoff
Tel: 0708-13 15 95
e-post: kelloff@hotmail.com

Du vet väl...

...att föreningen har ett stort arkiv med avskrifter och avfotograferingar av födelse- vigsel- och dödlängder och en del husförhörlängder från Bjäre och södra Halland. Vi har också mikrofilmer med bla domböcker och en del mikrokort över vårt område och dessutom ett stort bibliotek med hembygdsböcker mm.

Som medlem får Du låna hem mot en mindre avgift.

I våra två datorer i lokalen finns egna avfotograferade kyrkoböcker, Släktforskarförbundets CD-skivor som bland annat Sveriges befolkning 1880, 1890, 1900, 1970, 1980 och 1990, Sveriges dödbok 1901-2013 där Du själv kan gå in och söka uppgifter.

Vi har också en del hembygdsböcker till försäljning.

Det finns också en del tidningsurklipp bland annat dödsannonser och händelser i Skåne.

Vi har även ett utbyte med andra medlemsföreningar och deras tidningar.

Mittför kyrkan har vi vår klubblokal i församlingshemmet. Välkomna! Våra öppettider hittar du på sidan 2.

Foto: Thommy Svensson

Kallelse till Årsmöte Bjäre släktring

Församlingshemmet,
Hallavaravägen 8 i Hov
månd. den 12 mars 2018 kl. 19.00

Föredrag efter årsmötet,
dock ej bestämt om vad vid presstopp.

Motioner och skrivelser skall var inkomna
senast 5 februari 2018
Eventuella avsägelser skall vara inkomna senast
5 februari 2018 till Valberedningen/styrelsen.
För vidare info se hemsidan.

Öppet hus 8 januari 2018

Vi får besök av Mats Ivarsson,
Södra Hallands släktforskarförening, som
kommer att guida oss runt, i FTDNA:s hem-
sida, och visar hur man använder denna.
Dessutom visar han hur man hittar i olika
register hos Arkiv Digital.

Släktforskningens Dag

Föredrag om DNA i släktforskningen
av Lena Sohlberg-Wagner

Läs mer om Lena på sidan 10.
(Det kommer att finnas möjlighet att
topsa sig efter föredraget)

**lördagen 20 januari 2018
kl. 12.00-16.00**

**i Båstads kommunhus
I samarbete med Båstads kommun**